

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

СРІБНЯК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: Кандидат економічних наук, заступник декана економічного факультету доцент кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Шкроміда Віталій Васильович

Рецензент: доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, академік Академії економічних наук України заступник завідувача кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Щур Роман Іванович

Захист відбудеться «27» червня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП 2

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	4
1.1. Економічна сутність оборотних активів та їх значення для бізнес-процесів.	4
1.2. Класифікація оборотних активів з метою їх обліку та контролю.....	13
1.3. Оцінка оборотних активів підприємства та їх особливості.....	26
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У КП «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКМІСЬКСВІТЛО».....	36
2.1. Організація облікового процесу оборотних активів на підприємстві.....	36
2.2. Методичні особливості обліку оборотних активів у комунальному підприємстві.....	42
2.3. Порядок відображення оборотних активів у звітності підприємства.....	53
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У КП «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКМІСЬКСВІТЛО».....	59
3.1. Організація контролю оборотних активів у комунальному підприємстві...	59
3.2. Аналіз динаміки і структури оборотних активів підприємства.....	59
3.3. Оцінка оборотності оборотних активів у контексті контролю за їх використанням.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	77
ДОДАТКИ.....	83

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні ринкові зміни в економіці України висувають нові вимоги до якості обліково-аналітичної інформації та процедур контролю для підприємств, які є основою для прийняття необхідних управлінських рішень. Вашому керівництву потрібна повна, своєчасна та достовірна інформація про результати та фінансовий стан суб'єкта господарювання. Так, наприкінці 2017 року були прийняті концептуальні зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». На зазначений нормативно-правовий акт давно чекали, оскільки він спрямований на впровадження вимог законодавства ЄС у сфері бухгалтерського обліку. Це потребує вдосконалення системи обліку, аналізу та контролю як інформаційного забезпечення кожного процесу управління оборотними коштами. Відсутність чітких рекомендацій щодо методології обліку, аналізу та контролю оборотних активів не дає змоги належним чином організувати збір даних про їх рух. Крім того, бухгалтерія, як і інші економічні служби, майже не використовують на практиці науково розроблені методи аналізу оборотних активів та їх контролю через їх високу трудомісткість і складність розрахунків.

Тому існує нагальна потреба у створенні такої методики обліку, аналізу та контролю оборотних коштів, яка б була доступною, зрозумілою та економічно ефективною з точки зору «вигоди-витрати». Це підтверджує актуальність теми дослідження та практичну важливість роботи.

Метою роботи є дослідження теоретичних напрямків та практичних питань, аналізу та контролю оборотних активів в умовах ринкових відносин.

Для реалізації мети дослідження є необхідним вирішення наступних завдань:

- дослідження економічної сутності оборотних активів та їх значення для бізнес-процесів;

- аналіз класифікації оборотних активів з метою їх обліку та контролю;
- розгляд оцінки оборотних активів підприємства та їх особливості;
- дослідження організації облікового процесу оборотних активів на підприємстві;
- аналіз методичних особливостей обліку оборотних активів у комунальному підприємстві;
- вивчення порядку відображення оборотних активів у звітності підприємства;
- дослідження організації контролю оборотних активів у комунальному підприємстві;
- аналіз динаміки і структури оборотних активів КП «Івано-Франківськміськвітло»;
- оцінка оборотності оборотних активів у контексті контролю за їх використанням у КП «Івано-Франківськміськвітло».

Об'єктом дослідження оборотні активи КП «Івано-Франківськміськвітло», які використовуються для обліку, аналізу та контролю.

Предмет дослідження стосується теоретико-практичних підходів до обліку, аналізу та контролю оборотних активів підприємств.

Методи дослідження. Діалектичний підхід використовується для вивчення теоретичних основ обліку, аналізу та контролю оборотних активів. Крім того, під час дослідження були використані абстрактно-логічні методи, щоб покращити класифікацію оборотних активів; метод групування, порівняння, середні величини, деталізація та спостереження.

Інформаційна база дослідження. Для написання випускної роботи використовувалися праці вітчизняних і зарубіжних економістів з обліку, аналізу та контролю оборотних активів, законодавчі та нормативні акти України, матеріали наукових конференцій, дані ЗМІ та інформація в Інтернеті.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 "Теоретичні основи обліку та контролю оборотних активів підприємства" » досліджено наукові статті з обраної теми дослідження та їх узагальнення відповідно до авторського підходу до теми, сутність та значення оборотних активів для бізнес-процесів. Також у цьому розділі проведено класифікацію оборотних активів з метою обліку та контролю, визначено особливості оцінки оборотних активів підприємства.

У Розділі 2 "Особливості обліку оборотних активів у КП «Івано-Франківськміськсвітло»" розглядається організація облікового процесу оборотних активів на підприємстві. Також досліджуються методичні особливості обліку оборотних активів у комунальному підприємстві та порядок їх відображення у звітності.

Розділ 3 "Особливості контролю оборотних активів у КП «Івано-Франківськміськсвітло»" присвячений організації контролю оборотних активів на комунальному підприємстві. В цьому розділі проводиться аналіз динаміки і структури оборотних активів підприємства, а також здійснюється оцінка оборотності оборотних активів у контексті контролю за їх використанням.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження було створено узагальнену версію методів обліку, аналізу та контролю оборотних активів підприємства. У цьому узагальненні були використані як національні, так і міжнародні практики.

Завданням, яке має вирішальне значення для системи управління оборотними активами, є визначення економічно обґрунтованих категорій активів. У цій роботі було проаналізовано роботи вітчизняних і зарубіжних вчених і створено кращу класифікацію оборотних активів, яку можна використовувати для обліку підприємств. Рекомендується групувати оборотні активи за джерелами формування, участю в кругообігу, методами регулювання та планування та ступенем ліквідності.

Економічний аналіз надає точну інформацію для управління оборотними активами. У випускній роботі використовується підхід, який передбачає спочатку аналіз формування та складу оборотних активів, а потім аналіз ефективності їх використання. Таким чином, аналіз оборотних активів проводиться в наступній послідовності: спочатку досліджується структура та динаміка оборотних активів підприємства, потім досліджується склад основних видів оборотних активів. На третьому етапі оцінюється оборотність оборотних активів за допомогою коефіцієнта оборотності та тривалості обороту. На останньому етапі визначається, наскільки ефективно використовується оборотна активність підприємства.

Класифікації оцінок зараз є надзвичайно важливим питанням. Таким чином, вивчення потенційних класифікацій оцінок у бухгалтерському обліку має вирішальне значення як для подальшого розвитку теорії бухгалтерського обліку в цілому, так і для того, як суб'єкти господарювання використовують її в реальному житті. З цієї причини ми зібрали основні характеристики класифікації оцінок і запропонували додаткову категорію, яка стосується суб'єктів проведення

оцінки. Ці категорії поділяються на внутрішні (проведені внутрішніми спеціалістами, які включають спеціалістів з маркетингу, технологій тощо) і зовнішні (проведені зовнішніми спеціалістами, які використовують незалежну спеціалізовану організацію); змішані (проведені внутрішніми спеціалістами, які включають

Досліджуючи сутність одного з найбільш поширених видів оборотних активів запасів, можна стверджувати, що з точки зору обліку запасів це оборотні активи, які є власністю підприємства, перебувають на складах або у виробництві підприємства-власника чи пов'язаних ним контрагентів і утримуються для забезпечення виробничої діяльності, продажів і управління підприємством.

У випадку, якщо до погашення заборгованості залишилося менше 12 місяців, у національному обліку довготермінова дебіторська заборгованість буде переведена до складу поточної. З іншого боку, немає жодної іншої практики здійснення діаметрально протилежних операцій, наприклад переведення поточної заборгованості на довготермінову. На українських підприємствах, у тому числі на КП «Івано-Франківськміськвітло», майже всю дебіторську заборгованість відображають у складі поточної, оскільки вона має ймовірність погашення протягом 12 місяців. Однак дебітори часто не платять вчасно. Це може бути результатом того, що у контрагента немає достатньо грошей або що власники домовилися погасити борги пізніше. Оскільки ця заборгованість не буде погашена протягом дванадцяти місяців, ми вважаємо, що її не слід вважати поточною. Відповідно, для визнання її сумнівною необхідно, щоб боржник не був впевнений у її погашенні. У нашому випадку, якщо у компанії є впевненість щодо погашення дебіторської заборгованості, але в процесі операційної діяльності виникає ситуація, що термін погашення заборгованості продовжується на невизначений строк або на більше року, ця заборгованість має бути відображена як довгострокова заборгованість на рахунку 183 «Інша дебіторська заборгованість».

Витрат майбутніх періодів звичайно обліковують на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», який не має субрахунків. Ми пропонуємо впровадити такі субрахунки, які описують різні види витрат майбутніх періодів: 391 «Витрати на передплату періодики»; 392 «Витрати на підготовку до початку діяльності підприємства»; 393 «Витрати на оренду приміщень»; 394 «Витрати на оплату патентів, ліцензій»; 395 «Витрати на страхування»; і 396 «Інші витрати майбутніх періодів». Через розподіл витрат відповідно до їхніх особливостей це впровадження дозволить значно підвищити інформативність рахунку.

Для підвищення ефективності використання оборотних коштів КП «Івано-Франківськміськвітло» було визначено низку заходів. Інші можуть бути реалізовані без додаткових витрат, а деякі вимагають лише перегляду ставлення працівників до своїх обов'язків. Важливо пам'ятати, що прискорення оборотності оборотних коштів може значно знизити вартість товарів і ціни на роботу. Це відбувається в умовах зростання тарифів і цін на імпортовані товари та комплектуючі, що робить можливим стабілізацію економічного становища підприємств і підвищення рентабельності їх діяльності.

Список основних джерел

1. Аранчій В. А. Фінанси підприємств: навч. посіб. – Київ: ВД «Професіонал», 2012. – 265 с.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. – 2 вид. - Київ: ЦУЛ, 2011. – 328 с.
3. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства: навч. посіб. – Київ: Либідь, 2014.– 320 с.
4. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. – Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 383 с.
5. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2013. – 592 с.
6. Бланк І. А. Управління активами та капіталом підприємства: наук. вид. – Київ: Ніка – Центр, 2015. – 448 с.
7. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. – Одеса: ОНЕУ: ротапринт, 2013. – 267 с.
8. Гайдис Н. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – Львів: ЛБІ НБУ, 2011. – 414 с.
9. Гладких Т. В. Фінансовий облік: навч. Посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2016. - 480 с.
10. Деєва Н. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2010. – 380 с.
11. Ковальчук І. В. Реальна економіка: навч. посіб. - Київ: ВІПОЛ, 2013. – 393 с.
12. Коробов К. А. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: підруч. – Київ: Либідь, 2011. – 380 с.
13. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 580 с.
14. Линник О. І. Текст лекцій з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах». – Харків: НТУ ХПІ, 2014. – 115 с.

15. Лиса О. В. Особливості визначення потреби підприємства в оборотному капіталі. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ.: ДНУ. – 2012. – Вип. 217. – С. 598 – 603.
16. Любушин Н. П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства: навч. посіб. – Київ: ЮНІТІ-ДАНА., 2014. – 471 с.
17. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 488 с.
18. Сафонов Т. І. Поняття і сутність внутрішнього аудиту в системі управління підприємством. Науково-практичне видання Незалежний аудитор. – 2013 . – С. 64-68.
19. Стаубус Дж. Доходи та рахунки доходів. Бухгалтерські дослідження, July 1956. – (Передруковано в Sidney Davidson).
20. В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. Теорія економічного аналізу: підручник. Тернопіль: Видавництво Астон, 2006.-368 с.
21. Чернишова Л. В. Аналіз ефективності використання оборотних активів. Економіка, фінанси, облік та управління : оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Ч.2. – Полтава: ЦФЕНД. – 2017. – С. 43-45.
22. Шахкян Т. Р. Особливості та шляхи удосконалення обліку виробничих запасів. Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції. – Ч 1. – Одеса: ОНЕУ. – 2017. – С. 284-285.
23. Шахкян Т. Р. Місце аналізу виробничих запасів у системі управління ресурсним потенціалом підприємства. Актуальні проблеми обліку, контролю та економічного аналізу в Україні. Збірник науково-практичних статей. – Ч 1. – Одеса: ОНЕУ. – 2017. – С. 240-244.
24. Волошина В. В. Інформаційні основи обліку та контролю поточних активів підприємств. Вісник «Економічні науки». (Серія «Облік і фінанси»). – 2014. – №

11. – С. 91-96.
25. Кустрич Л. О. Підвищення рівня управління оборотним капіталом. Вісник ХНУ. (Серія «Облік і аудит»). – 2011. - № 3. – С. 103-106.
26. Воробйова Л. Д. Проблеми обліку оборотних активів. Головбух. – 2015. - № 5. – С. 93-97.
27. Канцуров О. О. Застосування термінології міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у нормативно-правовій базі України. Фінанси України. – 2014. - № 8. – С. 51-58.
28. Королев М. П. Оборотні активи: податковий та бухгалтерський облік. Бухгалтер. – 2013. - № 4. – С. 97-101.
29. Литнева Н. А. Особливості аналізу оборотних активів. Консультант бухгалтера. – 2013. - № 8. – С. 12-13.
30. Сиротенко Н. А. Підготовка, подання та аудит фінансової звітності: траєкторія змін. Облік і фінанси. – 2018. – №1 (79) – С. 72-79.
31. Економіка: словник-довідник / [Електронний ресурс] // Oxford University Press. – 2016. - Режим доступу: <http://oxforddictionaries.com>.
32. М. А. Дядюк, О. В. Михайлова. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2013. - Вип. 1(1). - С. 120-129. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2013_1%281%29__19
33. І. С. Чухно - [Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки](#). - 2009. Вип. 3 - с. 358-363. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2009_3_45
34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.